

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(červenec - srpen 2023)

Digitální veřejné služby: členské státy zvyšují úsilí v oblasti digitální veřejné správy

Komise dne 17. července zveřejnila zprávu o provádění berlínského prohlášení o digitální veřejné správě založené na hodnotách z roku 2020. Dle zprávy se členské státy zlepšují v digitální gramotnosti a v zavádění inovativních technologií do veřejných služeb. Hlavní nedostatky byly shledány v oblastech sociální účasti, digitální inkluze a důvěry a bezpečnosti v oblasti digitálních služeb. Berlínské prohlášení poskytuje základní informace pro monitorování politického programu Digitální dekáda 2030 a souvisejícího evropského prohlášení o digitálních právech a zásadách. Jedná se o druhou zprávu o provádění berlínského prohlášení, která vznikla za švédského předsednictví Rady EU a která navazuje na první zprávu z května 2022. Podává přehled o pokroku dosaženém členskými státy při provádění politických opatření berlínského prohlášení ve srovnání s předchozím rokem.

Zpráva poukazuje na pozitivní trend ve většině oblastí politiky, zejména že členské státy nadále zaváděly strategie a projekty a zakládaly příslušné subjekty na podporu základních práv a demokratických hodnot v digitální sféře. Vytvořily větší počet platform sloužících k poskytování informací a podporujících diskusi o základních právech. Členské státy dále věnují pozornost zvýšení digitálních dovedností a kompetencí občanů. Ve veřejném sektoru zavádějí systémy a inovativní technologie zaměřené na člověka. Jedná se o hlavní pilíř návrhu aktu o Interoperabilní Evropě, jehož cílem je vyšší míra interoperability ve všech evropských orgánech veřejné správy. Zpráva obsahuje zpětnou vazbu jednotlivých zemí k těmto zjištěním a nabízí řadu příkladů osvědčených postupů pro tvůrce politik, podniky a občany.

Kompletní zpráva o pokroku je k dispozici zde: <https://joinup.ec.europa.eu/collection/nifo-national-interoperability-framework-observatory/news/berlin-declaration-report-2023>

Červencové případy porušení právních předpisů: hlavní rozhodnutí adresované Česku

Komise v červenci vyzvala Česko (a Slovensko), aby aktualizovaly své vnitrostátní právní předpisy s cílem omezit znečištění ovzduší ze středních spalovacích zařízení. Evropská komise se rozhodla zahájit řízení o nesplnění povinnosti zasláním výzvy, protože obě země do svých právních předpisů správně nezpracovaly směrnici o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší ze středních spalovacích zařízení (směrnice 2015/2193). Tato zařízení mají celou řadu použití, mezi něž patří například výroba energie, vytápění a chlazení v domácnostech nebo obytných domech a výroba tepla nebo páry pro průmyslové procesy. Jsou významným zdrojem znečištění ovzduší oxidem siřičitým, oxidem dusnatým a prachem. Česko a Slovensko ve svých právních předpisech správně neprovedly prvky směrnice, jako jsou určité definice, některé požadavky na informace nebo stanovení mezních hodnot emisí. Nyní dva mají měsíce na to, aby na ni odpověděly a nedostatky, na které Komise poukázala, napravily. Neobdrží-li Komise uspokojivou odpověď, může se rozhodnout vydat odůvodněné stanovisko.

Komise dále vyzvala Česko (a Maďarsko, Polsko, Slovinsko, Finsko), aby plně provedly pravidla EU o kriminalizaci praní peněz (směrnice 2018/1673). Pravidla stanovená v této směrnici definují trestné činy a sankce v oblasti praní peněz s cílem usnadnit policejní a soudní spolupráci mezi zeměmi EU a zabránit tomu, aby pachatelé trestných činů využívali mírnější právní systémy. Kriminalizují praní peněz, je-li pácháno úmyslně a s vědomím, že dotčený majetek pochází z trestné činnosti. Komise se domnívá, že Česko, Maďarsko, Polsko, Slovinsko a Finsko nezpracovaly do vnitrostátních právních předpisů všechna opatření směrnice, zejména ustanovení o trestných činech praní peněz. Uvedených pět členských států má nyní dva měsíce na to, aby přijaly nezbytná opatření k nápravě nedostatků, které Komise zjistila. Neobdrží-li Komise uspokojivou odpověď, může se rozhodnout vydat odůvodněné stanovisko.

Komise rovněž vyzvala Česko, aby plně provedlo směrnici o obnovitelných zdrojích energie a zaslala Česku odůvodněné stanovisko, protože plně neprovedlo pravidla EU o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů stanovená ve směrnici 2018/2001. Tato směrnice obsahuje právní rámec pro rozvoj energie z obnovitelných zdrojů v oblasti elektřiny, vytápění a chlazení a dopravy v EU. Stanoví pro EU závazný cíl, aby podíl energie z obnovitelných zdrojů dosáhl v roce 2030 nejméně 32 %, a zahrnuje opatření k zajištění podpory energie z obnovitelných zdrojů, aby byla nákladově efektivní, a ke zjednodušení administrativních postupů pro projekty energie z těchto zdrojů. Zjednodušuje rovněž zapojení občanů do transformace energetiky a stanoví konkrétní cíle pro zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v odvětví vytápění, chlazení a dopravy do roku 2030. Lhůta pro provedení směrnice ve vnitrostátním právu uplynula 30. června 2021. V červenci 2021 zaslala Komise Česku výzvu, to však směrnici dosud plně neprovedlo. Česko má nyní dva měsíce na to, aby situaci napravilo a oznámilo Komisi úplné provedení směrnice. Pokud tak neučiní, může se Komise rozhodnout, že věc předloží Soudnímu dvoru Evropské unie.

Evropská komise se rovněž rozhodla zahájit řízení o nesplnění povinnosti zasláním výzvy Česku, jelikož nezajistilo správné uplatňování směrnice o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (směrnice 2009/138/ES), označované též jako „Solventnost II“. Tato směrnice stanoví harmonizovaná pravidla pro udělování povolení pojišťovněm a zajišťovněm v EU. Některé změny české právní úpravy přijaté v roce 2021 vytvořily dočasný monopol pro konkrétní pojišťovnu, pokud jde o soukromé zdravotní pojištění, které je za určitých podmínek povinné pro některé cizince pobývající v Česku. Novelizovaný český právní předpis brání občanům zvolit si jinou pojišťovnu. Kromě toho brání pojišťovněm vykonávat v Česku související činnost. Komise proto zastává názor, že česká právní úprava je v rozporu s ustanoveními směrnice Solventnost II. Ustanovení směrnice konkrétně stanoví, že pojistník může uzavřít smlouvu s jakoukoli pojišťovnou řádně oprávněnou v kterémkoli členském státě. Může tak učinit, pokud toto uzavření smlouvy není v rozporu s příslušnými právními předpisy chránícími obecný zájem a pokud je povolení pojišťovny platné pro celou EU a vztahuje se na výkon činnosti v rámci volného pohybu služeb. Česko má nyní dva měsíce na to, aby přijalo nezbytná opatření k nápravě nedostatků, které Komise zjistila. Neobdrží-li Komise uspokojivou odpověď, může se rozhodnout zaslat Česku odůvodněné stanovisko.

Více informací je k dispozici v češtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_23_3445

Výroční zpráva Komise o kontrole uplatňování práva EU

Evropská komise dne 14. července přijala výroční zprávu o kontrole uplatňování práva EU. Zprávu předkládá Komise od roku 1984 na základě žádosti Evropského parlamentu, ten následně ke zprávě Komise přijímá usnesení. Zpráva popisuje opatření k prosazování práva EU za rok 2022. Komise zveřejnila také srovnávací přehled výsledků v oblasti jednotného trhu s údaji o prosazování práva EU v roce 2022. Srovnávací přehled ukazuje fungování jednotného trhu, a měří výkonnost podle jednotlivých oblastí politiky a členských států. Spolu s tím Komise v roce 2022 provedla hodnocení svých pracovních metod s cílem nalézt nové způsoby, jak dále zlepšit svou práci v oblasti prosazování práva EU. Cílem tohoto hodnocení bylo zajistit, aby k dispozici byly ty nejlepší nástroje pro prosazování práva v každodenní praxi.

V případě problémů Komise nejprve úzce spolupracuje s členskými státy ve snaze je co nejdříve vyřešit. Tato snaha je většinou úspěšná: v roce 2022 bylo 96 % případů vyřešeno mimosoudně. Ze zprávy ale vyplývá i to, že Komise v případě potřeby neváhá přistoupit k donucovacím opatřením – v roce 2022 tak otevřela 551 nových řízení o porušení Smlouvy. V roce 2022 bylo nové řízení o porušení Smlouvy zahájeno se všemi členskými státy. Komise rozhodla o postoupení celkem 35 věcí Soudnímu dvoru Evropské unie (o 4 více než v roce 2021). V 17 případech, zahájených kvůli opožděné transpozici směrnic, se Komise rozhodla Soudní dvůr požádat, aby dotyčnému členskému státu uložil finanční sankci. Cílem finančních sankcí je zajistit urychlený soulad s předpisy a odradit od podobných zpoždění v budoucnu.

Donucovací opatření Komise také pomohla přivést členské státy k souladu s právem EU: během roku bylo 489 řízení uzavřeno.

Evropská komise v roce 2022 dále posilovala své úsilí o to, aby se porušování práva především zamezilo, poskytovala členským státům včasnou podporu při provádění práva EU formou praktických pokynů, setkání, školení a technické pomoci. S členskými státy spolupracovala ve více než 100 různých výborech, odborných skupinách nebo pracovních setkáních na podporu řádného provádění práva EU. Komise rovněž poskytla více než 40 písemných pokynů k výkladu a provádění práva EU. Za řádné uplatňování a prosazování práva EU jsou společně odpovědné členské státy a orgány EU. Aby dosáhla rychlého souladu nebo v některých případech shromáždila informace k provedení svého posouzení, využívala Komise i nadále postup „EU Pilot“, což je forma dialogu s členskými státy ještě před zahájením řízení o porušení Smlouvy. V roce 2022 Komise v rámci mechanismu EU Pilot otevřela 279 nových případů (o rok předtím to bylo 246 případů). 74 % těchto případů projednávaných v loňském roce bylo s dotčenými členskými státy vyřešeno, aniž by bylo nutné uchýlit se k řízení o porušení Smlouvy. Zpráva obsahuje nové doporučení rozšířit podporu členským státům při provádění práva EU, zvýšit transparentnost donucovacích kroků Komise a systematictěji kontrolovat, jak členské státy provádějí evropská nařízení. Komise nyní začne tato doporučení uvádět do praxe.

Ochrana společných hodnot EU, základních práv a právního státu

Komise pokračovala v prosazování pravidel EU ve všech oblastech politiky a upřednostňovala při tom oblasti, které mají největší dopad na každodenní život lidí a podniků. Více než polovina řízení, která Komise zahájila z důvodu nesprávného uplatňování práva EU nebo nesouladu vnitrostátních pravidel s právem EU, se týkala životního prostředí, justice a základních práv nebo jednotného trhu. Komise podnikla rozhodné kroky na ochranu společných hodnot EU, základních práv a právního státu. Zahájila nová řízení nebo pokračovala ve stávajících řízeních na podporu genderové rovnosti, boje proti diskriminaci, ochrany oznamovatelů a osobních údajů ale i na obranu nezávislosti soudnictví.

Kompletní zpráva, včetně výsledků jednotlivých členských států je k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/law/application-eu-law/implementing-eu-law/infringement-procedure/2022-annual-report-monitoring-application-eu-law_en

Komise navrhuje posílit práva obětí trestných činů

Komise dne 12. července zveřejnila aktualizaci směrnice o právech obětí trestných činů, jejímž cílem je posílit práva obětí trestných činů v celé Evropské unii tak, aby se jim dostalo podpory, přístupu k informacím, spravedlnosti a odškodnění. Navrhovaná aktualizace stávající směrnice stanoví minimální pravidla, která jdou nad rámec pravidel z roku 2012, účinně řeší vyvíjející se potřeby společnosti a odrážejí pokrok v oblasti technologií i justice.

Návrh se zaměřuje zejména na: zajištění dobré informovanosti obětí o jejich právech a poskytnutí prostředků k nahlášení trestného činu, a to konkrétně prostřednictvím univerzální linky pomoci pro oběti s celounijním telefonním číslem 116 006 a souhrnných internetových stránek s možností on-line konverzace a poslání e-mailu; posílení bezpečnostních opatření šitých na míru specifickým potřebám zranitelných obětí (dětí, starších osob, osob se zdravotním postižením, obětí trestných činů z nenávisti nebo obětí ve vazbě). Komise rovněž navrhuje zlepšit individuální

posuzování potřeb ochrany obětí, a to stanovením, že by mělo začít již prvním kontaktem s úřady, a rozšířením seznamu dostupných ochranných opatření, např. o ochranný příkaz nebo o zajištění přítomnosti donucovacích orgánů; poskytnutí přístupu ke specializovaným službám podpory pro zranitelné oběti, jako je například bezplatná psychologická podpora, a to po dobu nezbytně dlouhou podle individuálních potřeb obětí; usnadnění přístupu ke spravedlnosti zajištěním, aby se obětem dostalo dostatečné podpory u soudu a aby se v průběhu trestního řízení, a to bez ohledu na jejich postavení v rámci takových řízení, dokázaly ubránit rozhodnutím, která mají dopad na jejich práva; zajištění účinného přístupu k odškodnění tím, že se obětem zaručí odškodnění bezprostředně po vynesení rozsudku. Oběti by měly mít právo obdržet rozhodnutí o odškodnění pachatelem již v rámci trestního řízení (tj. bez nutnosti podstoupit jiné řízení) a stát by měl odškodnění vyplatit oběti hned a náhradu od pachatele požadovat až poté.

Návrh Komise nyní musí přijmout Evropský parlament a Rada. Po jeho přijetí budou mít členské státy dva roky na provedení směrnice ve vnitrostátním právu. Výjimkou je použití elektronických komunikačních prostředků, kde budou členské státy mít na zřízení nezbytných struktur čtyři roky.

Kompletní návrh je k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/document/42e8087e-96ea-4e7a-aa4c-981a9ced6b6f_en

Strategie Komise pro vedoucí postavení v oblasti Webu 4.0 a virtuálních světů

Komise dne 11. července přijala novou strategii pro Web 4.0 a virtuální světy, která má řídit další technologickou transformaci a zajistit otevřené, bezpečné, důvěryhodné, spravedlivé a inkluzivní digitální prostředí pro občany EU, podniky a veřejnou správu. Po v současnosti vyvíjené třetí generaci internetu, Webu 3.0, jehož hlavními rysy jsou otevřenost, decentralizace a posílení postavení uživatelů ve všech směrech, umožní další generace, Web 4.0, integraci digitálních a reálných objektů a prostředí a lepší interakci mezi lidmi a stroji. V březnu zveřejněný výhled ekonomiky EU po roce 2030 zdůrazňuje digitalizaci jako jeden z klíčových stimulů a Web 4.0 jako zásadní technologickou transformaci, která přinese plně vzájemně propojený, inteligentní a imerzivní svět. Odhaduje se, že globální trh s virtuálními světy vzroste z 27 miliard EUR v roce 2022 na více než 800 miliard EUR do roku 2030. Virtuální světy ovlivní způsob, jakým lidé společně žijí, a přinesou příležitosti i rizika, jimiž je třeba se zabývat. Cílem nové strategie je vytvořit Web 4.0 a virtuální světy, které budou odrážet hodnoty a zásady EU, v nichž se budou plně uplatňovat práva občanů a kde budou evropské podniky moci prosperovat.

Strategie je v souladu s cíli politického programu Digitální dekáda pro rok 2030 a jeho třemi klíčovými pilíři digitalizace, což jsou dovednosti, podnikání a veřejné služby. Čtvrtým pilířem, infrastrukturami, se zabývá balíček Komise týkající se konektivity a její širší úsilí v oblasti výpočetní techniky, cloud computingu a edgeových kapacit. Balíček se také zabývá otevřeností a globálním řízením virtuálních světů a Webu 4.0 jako specifických oblastí činnosti. Do konce roku 2023 bude Komise prosazovat hlavní zásady pro virtuální světy, které navrhla panelová diskuse občanů, a do prvního

čtvrtletí roku 2024 vypracuje pokyny pro širokou veřejnost díky „souboru nástrojů pro občany“. Vzhledem k zásadní úloze odborníků na virtuální světy bude Komise spolupracovat s členskými státy na vytvoření zdrojů pro nábor talentů a bude podporovat rozvoj dovedností, včetně dovedností žen a dívek, prostřednictvím projektů financovaných z programu Digitální Evropa a tvůrců digitálního obsahu prostřednictvím programu Kreativní Evropa. V současné době neexistuje žádný ekosystém EU, který by sdružoval různé účastníky hodnotového řetězce virtuálních světů a Webu 4.0. Komise navrhla v rámci programu Horizont Evropa potenciální partnerství pro virtuální světy, které by mohlo začít fungovat v roce 2025 a jehož cílem je podpořit excelenci ve výzkumu a vypracovat průmyslový a technologický plán pro virtuální světy. V zájmu podpory inovací bude Komise rovněž podporovat tvůrce a mediální společnosti v EU při testování nových nástrojů pro tvorbu, sdružovat vývojáře a průmyslové uživatele a spolupracovat s členskými státy na vytvoření „regulačních pískovišť pro Web 4.0 a virtuální světy. Komise dále spouští dva nové veřejné stěžejní projekty: „CitiVerse“, imerzivní městské prostředí, které lze využít pro plánování a řízení měst; a evropské virtuální lidské dvojče, které bude kopírovat lidské tělo pro podporu klinického rozhodování a osobní léčby. Utváření globálních norem pro otevřené a interoperabilní virtuální světy a Web 4.0, aby jim nedominovalo pouze několik velkých aktérů. Komise bude spolupracovat se zúčastněnými stranami v oblasti správy internetu po celém světě a bude prosazovat normy Web 4.0 v souladu s vizí a hodnotami EU.

Více informací o strategii a obsažených iniciativách je k dispozici v angličtině zde: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/eu-initiative-virtual-worlds-head-start-next-technological-transition>

Evropská komise přijala nové rozhodnutí o odpovídající ochraně pro bezpečný a spolehlivý tok údajů mezi EU a USA

Evropská komise dne 10. července přijala rozhodnutí o odpovídající ochraně ohledně rámce EU–USA pro ochranu údajů. Ustanovení čl. 45 odst. 3 obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) svěřuje Komisi pravomoc rozhodnout prostřednictvím prováděcího aktu, že určitá třetí země zajišťuje „odpovídající úroveň ochrany“, tj. úroveň ochrany osobních údajů, která je v zásadě rovnocenná úrovni ochrany v rámci EU. V důsledku rozhodnutí o odpovídající ochraně mohou osobní údaje z EU (jakož i Norska, Lichtenštejnska a Islandu) bez dalších překážek volně proudit do dané třetí země. Poté, co Soudní dvůr EU zrušil platnost předchozího rozhodnutí o odpovídající ochraně týkajícího se štítu EU–USA na ochranu soukromí, zahájily Evropská komise a vláda USA jednání o novém rámci, který by řešil záležitosti, na něž poukázal Soudní dvůr. V březnu 2022 předsedkyně von der Leyen a prezident Biden oznámili, že v návaznosti na jednání mezi komisařem Reyndersem a americkou ministryní Raimondovou dosáhli principiální dohody na novém rámci pro transatlantický tok údajů. V říjnu 2022 podepsal prezident Biden výkonný dekret o „Posílení záruk pro činnosti Spojených států v oblasti signálového zpravodajství“, který doplnila nařízení, jež vydal americký ministr spravedlnosti Garland. Tyto dva nástroje společně dle Komise provedly závazky USA přijaté v rámci principiální dohody do práva USA a doplnily povinnosti amerických společností podle rámce EU–USA pro ochranu údajů.

V rozhodnutí z 11. července se uvádí, že pokud jde o osobní údaje předávané podle nového rámce z EU společností v USA, zajišťují Spojené státy odpovídající úroveň ochrany, která je srovnatelná s úrovní ochrany Evropské unie. Na základě tohoto nového rozhodnutí mohou osobní údaje proudit z EU do amerických společností, které se rámce účastní, aniž by byly zapotřebí další záruky ochrany údajů. Rámec EU–USA pro ochranu údajů zavádí nové závazné záruky, které řeší obavy vyjádřené Evropským soudním dvorem, včetně omezení přístupu zpravodajských služeb USA k údajům EU na to, co je nezbytné a přiměřené, a zřízení Soudu pro přezkum ochrany údajů, na nějž se fyzické osoby z EU budou moci obrátit. Ve srovnání s mechanismem, který existoval na základě štítu na ochranu soukromí, zavádí nový rámec podstatná zlepšení. Pokud například Soud pro přezkum ochrany údajů zjistí, že údaje byly shromážděny v rozporu s novými zárukami, bude moci nařídit, aby byly dané údaje vymazány. Nové záruky v oblasti přístupu vlády k údajům doplní povinnosti, které budou muset společnosti USA přijímající údaje z EU dodržovat.

Americké společnosti se budou moci připojit k rámci EU–USA pro ochranu údajů, pokud se zaváží dodržovat podrobný soubor povinností v oblasti ochrany soukromí, například požadavek vymazat osobní údaje, když již nebudou potřeba k účelu, pro který byly shromážděny, a zajistit kontinuitu ochrany osobních údajů, pokud jsou sdíleny s třetími stranami. Fyzické osoby z EU budou mít k dispozici několik možností nápravy, pokud by americké společnosti s jejich údaji nenakládaly správně. K těmto možnostem patří bezplatné nezávislé mechanismy řešení sporů a rozhodčí panel. Právní rámec USA navíc stanoví řadu záruk ohledně přístupu orgánů veřejné moci USA, zejména pro účely prosazování trestního práva a národní bezpečnosti, k údajům předávaným na základě rámce. Přístup k údajům je omezen na to, co je pro účely ochrany národní bezpečnosti nezbytné a přiměřené. Fyzické osoby z EU budou moci, pokud jde o shromažďování a používání jejich údajů zpravodajskými službami USA, využít nezávislého a nestranného nápravného mechanismu, jehož součástí je i nově zřízený Soud pro přezkum ochrany údajů. Tento soud bude předložené stížnosti nezávisle prošetřovat a řešit, mimo jiné tím, že bude přijímat závazná nápravná opatření. Záruky zavedené USA rovněž usnadní transatlantický tok údajů obecněji, neboť se použijí i při předávání údajů pomocí jiných nástrojů, jako jsou standardní smluvní doložky a závazná podniková pravidla.

Fungování rámce EU–USA pro ochranu údajů se bude pravidelně přezkoumávat. Tyto přezkumy bude provádět Evropská komise spolu se zástupci evropských úřadů pro ochranu údajů a příslušných orgánů USA (Ministerstvo obchodu USA a Federální obchodní komise). První přezkum se uskuteční do jednoho roku od vstupu rozhodnutí o odpovídající ochraně v platnost, aby se ověřilo, že všechny příslušné prvky byly v právním rámci USA plně provedeny a v praxi účinně fungují.

Kompletní text rozhodnutí je k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/document/fa09cbad-dd7d-4684-ae60-be03fcb0fddf_cs

Komise přijala prováděcí pravidla k nařízení o zahraničních subvencích

Evropská komise dne 10. července přijala prováděcí pravidla k nařízení o zahraničních subvencích, které podrobně upravuje procesní aspekty provádění

nařízení o zahraničních subvencích. Obsahuje rovněž oznamovací formuláře pro spojování, u kterých jsou poskytovány zahraniční finanční příspěvky, a pro zahraniční finanční příspěvky při zadávání veřejných zakázek. Přijaté prováděcí nařízení zohledňuje zpětnou vazbu obdrženu během jednoměsíčního období veřejné konzultace, které probíhalo od 6. února 2023 do 6. března 2023. V souladu s ustanoveními nařízení o zahraničních subvencích se zabývá především žádostmi respondentů o omezení administrativní zátěže související s oznámeními. Nařízení o zahraničních subvencích ukládá společnostem povinnost oznamovat: spojení, v rámci kterých jsou nabytá společnost, jedna z fúzujících stran nebo společný podnik usazený v Unii a dosahují v EU obratu nejméně 500 milionů EUR a stranám transakce byly poskytnuty souhrnné zahraniční finanční příspěvky ve výši nejméně 50 milionů EUR za poslední tři roky; zahraniční finanční příspěvky v zadávacích řízeních, kdy odhadovaná hodnota zakázky činí nejméně 250 milionů EUR a v rámci nabídky je poskytnut souhrnný zahraniční finanční příspěvek ve výši nejméně 4 miliony EUR na třetí zemi za poslední tři roky. Prováděcí nařízení, a zejména formuláře oznámení, podrobně popisují oznamovací povinnosti oznamujících stran a upřesňují informace, které je třeba uvést do oznamovacích formulářů pro spojování podniků a postupy zadávání veřejných zakázek.

Více informací k dispozici v češtině zde:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_3747

EU a Nový Zéland podepsaly moderní dohodu o volném obchodu

EU a Nový Zéland dne 9. července podepsaly dohodu o volném obchodu, která pro EU zajistí významné přínosy. Na jejím základě se cla pro společnosti z EU už od prvního roku uplatňování sníží o přibližně 140 milionů eur ročně. Očekává se, že se díky této dohodě zvýší dvoustranný obchod do deseti let až o 30 %, přičemž se roční vývoz EU může zvětšit až o 4,5 miliardy eur. Investice EU na Novém Zélandu mohou vzrůst až o 80 %. Tato přelomová dohoda také zahrnuje závazky ohledně udržitelnosti, včetně dodržování Pařížské klimatické dohody a základních pracovních práv. Dohoda o volném obchodu mezi EU a Novým Zélandem zajistí podnikům nové příležitosti prostřednictvím: odstranění všech cel týkajících se vývozu z EU na Nový Zéland; otevření novozélandského trhu se službami v klíčových odvětvích, jako jsou finanční služby, telekomunikace, námořní doprava a doručovací služby; zajištění nediskriminačního zacházení pro investory z EU na Novém Zélandu a naopak; zlepšení přístupu společností z EU k novozélandským veřejným zakázkám na zboží, služby, stavební práce a koncesím na stavební práce; usnadnění datových toků, předvídatelnými a transparentními pravidly pro digitální obchod a bezpečným on-line prostředím pro spotřebitele; předcházení neopodstatněným požadavkům na lokalizaci dat a zachování vysokých standardů ochrany osobních údajů; zvláštní kapitoly věnované malým a středním podnikům, díky které tyto podniky budou moci více vyvážet; výrazného snížení požadavků na dodržování předpisů a postupů s cílem umožnit rychlejší tok zboží; závazků Nového Zélandu chránit a prosazovat práva duševního vlastnictví v souladu s normami EU. V oblasti zemědělství budou hned od prvního dne zrušena cla u klíčových vývozních komodit EU, jako jsou vepřové maso, víno a šumivé víno, čokoláda, cukrovinky a sušenky. Rovněž zohledňuje zájmy

výrobců z EU v odvětví citlivých zemědělských produktů: některých mléčných výrobků, hovězího a skopového masa, ethanolu a kukuřice cukrové. V těchto odvětvích nebude obchod liberalizován. Zde dohoda místo toho umožní dovoz s nulovým nebo nižším clem z Nového Zélandu pouze v omezených množstvích (prostřednictvím tzv. celních kvót).

Dohoda bude nyní předána Evropskému parlamentu ke schválení. Po dokončení ratifikačního procesu v EU i na Novém Zélandu vstoupí dohoda v platnost.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/new-zealand/eu-new-zealand-agreement_cs

Zpráva Komise o právním státu 2023

Evropská komise dne 5. července zveřejnila čtvrtou výroční zprávu o právním státu, která hodnotí stav právního státu v jednotlivých členských státech. Zatímco v některých členských státech EU přetrvávají ohledně právního státu obavy, zpráva se stala klíčovým hybatelem změn a pozitivních reforem: 65 % doporučení z minulého roku bylo zcela nebo částečně splněno. To dokládá, že na základě loňských doporučení vyvíjejí členské státy značné úsilí. Vzhledem k tomu, že reformy ke zlepšení postupu pro posílení právního státu vyžadují určitý čas, znamená to, že v průběhu pouhého jednoho roku došlo k významnému pokroku. V některých členských státech však přetrvávají systémové problémy. Zprávu tvoří sdělení s posouzením situace v EU jako celku a 27 kapitol týkajících se jednotlivých zemí, které se zabývají významným vývojem v každém členském státě od července 2022. Zpráva obsahuje posouzení loňských doporučení a opět poskytuje členským státům konkrétní doporučení. Zpráva zahrnuje čtyři pilíře: vnitrostátní systémy soudnictví, protikorupční rámce, pluralitu sdělovacích prostředků a další institucionální systémy brzd a protivah.

Reformy soudnictví zůstaly v uplynulém roce jednou z priorit politické agendy: mnohé členské státy zohlednily doporučení z roku 2022 a prováděly reformy dohodnuté v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Četné země dále pokročily v důležitých reformách zaměřených na posílení nezávislosti soudnictví. Jedná se například o legislativní úsilí o posílení nezávislosti a účinnosti soudních rad, zlepšení postupů jmenování soudců a fungování nejvyšších soudů nebo o přípravu kroků k posílení autonomie státních zastupitelství. Členské státy rovněž zavedly opatření zaměřená na zlepšení účinnosti a kvality soudnictví a usnadnění přístupu ke spravedlnosti. Ještě více investovaly do svých systémů soudnictví, ačkoli v některých členských státech se jako problematické jeví odměňování soudců a státních zástupců, které způsobuje obtíže při náboru kvalifikovaného justičního personálu. V několika členských státech zároveň přetrvávají strukturální problémy z hlediska nezávislosti soudnictví.

Doporučení pro rok 2023, která se týkají soudnictví, se zaměřují na problémy jako potřeba záruk v postupech jmenování soudců, složení soudních rad, autonomie státního zastupitelství nebo potřeba zajistit pro soudní systémy odpovídající zdroje, například na platy soudců a státních zástupců.

Korupce nadále představuje vážný problém pro občany i podniky v EU. Ze zvláštního průzkumu Eurobarometr z roku 2023 o postojích občanů ke korupci v EU například vyplývá, že podle bleskového průzkumu Eurobarometr o postoji podniků ke korupci v EU se rostoucí většina občanů (70 %) a podniků (65 %) domnívá, že korupce je v jejich zemi rozšířená. Evropané jsou stále skeptičtější vůči snahám v jejich zemích o potírání korupce, přičemž přibližně 67 % má za to, že korupce na vysoké úrovni není stíhána dostatečně. Rada členských států přijala opatření právě na základě doporučení ohledně potírání korupce uvedených ve zprávě o právním státu 2022. Několik členských států pokročilo v reformách trestního práva s cílem posílit boj proti korupci. Některé země úspěšně pokračovaly ve vyšetřování, stíhání a postihování korupce na vysoké úrovni. Jiné přijaly opatření k posílení kapacity státních zastupitelství odpovědných za boj proti korupci a k tomuto účelu vyčlenily další zdroje a zaměřily se na specializaci. Pokud jde o prevenci, několik zemí aktualizovalo stávající protikorupční strategie a akční plány nebo je právě revidují. Další členské státy podnikly kroky k posílení rámců integrity, jako jsou kodexy chování nebo pravidla lobbingu. Letošní doporučení se týkají posílení preventivních rámců, např. rámců upravujících pravidla pro lobbing a střet zájmů a zajištění účinného vyšetřování a stíhání případů korupce. Státní zaměstnanci ve většině členských států mají povinnost zveřejňovat majetek a zájmy, tyto povinnosti se však liší co do rozsahu, transparentnosti a dostupnosti zveřejněných informací i z hlediska úrovně a účinnosti jejich ověřování a vymáhání. V některých členských státech je vyšetřování a stíhání případů korupce zdlouhavé a stále nebylo dosaženo dobrých výsledků, zejména v případech na vysoké úrovni. Aby Komise zajistila soudržnější a účinnější reakci na korupci v celé Unii, navrhla v květnu 2023 nový unijní právní předpis týkající se korupce.

Několik členských států přijalo či posílilo opatření ke zlepšení bezpečnosti a pracovních podmínek novinářů nebo o nich diskutuje, a to i na základě nedávných iniciativ Komise, např. doporučení o zajištění ochrany, bezpečnosti a posílení postavení novinářů a doporučení o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními. Od vydání poslední zprávy přijaly některé členské státy právní předpisy ke zvýšení transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků a posílily právní úpravu s cílem zvýšit nezávislost svých regulačních orgánů pro sdělovací prostředky či rozšířit jejich pravomoc. Přetrvávají různé obavy ohledně nedostatku transparentnosti při šíření státní reklamy, u střetu zájmů a přístupu k veřejným dokumentům, což jsou některé z důležitých otázek, jež byly ve zprávě zdůrazněny a jimž je třeba věnovat větší pozornost. Zatímco některé členské státy zahájily reformy ke zvýšení nezávislosti svých veřejnoprávních vysílacích organizací, v některých dalších zemích se tyto problémy stále neřeší.

Členské státy nadále zlepšují kvalitu svých legislativních procesů a zapojují do těchto procesů též zainteresované strany. Tento trend byl zaznamenán již v předchozích zprávách o právním státu. Klíčovou roli v systému brzd a protivah nadále hrají ústavní soudy, které rovněž vydaly významná rozhodnutí týkající se organizace národních systémů soudnictví. V některých členských státech se ještě zlepšilo postavení národních institucí pro lidská práva, veřejných ochránců práv a dalších nezávislých orgánů. Ve většině zemí Unie existuje příznivé a podpůrné prostředí pro občanskou společnost a některé státy přijímají v tomto směru další opatření. V některých

členských státech však stále neexistuje formální rámec pro konzultace se zainteresovanými stranami či tento rámec není v praxi dostatečně dodržován a organizace občanské společnosti a obránci lidských práv se nadále potýkají s problémy, jako jsou otázky financování a omezení jejich prostoru působnosti. V různých členských státech byly vyjádřeny obavy ohledně pokračujícího využívání mimořádných pravomocí. Zpráva opět informuje o tom, jak členské státy vykonávají rozsudky Evropského soudu pro lidská práva. Zabývá se také reakcemi v rámci systému brzd a protivah členských států na používání špionážního softwaru.

Komise vyzvala Evropský parlament a Radu, aby na základě této zprávy pokračovaly ve všeobecné rozpravě i diskusích týkajících se jednotlivých zemí a mimo jiné využily příslušná doporučení k podrobnějšímu posouzení konkrétního provádění. Žádá rovněž vnitrostátní parlamenty, občanskou společnost a další důležité aktéry, aby pokračovali v dialogu o právním státu na národní i evropské úrovni, a to s větším zapojením občanů. Členské státy vybízí, aby se účinně zabývaly problémy uvedenými ve zprávě, a je připravena jim při pokračujícím provádění doporučení pomáhat.

Souhrnné doporučení i kapitoly pro jednotlivé země jsou k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/publications/2023-rule-law-report-communication-and-country-chapters_en

Ochrana údajů: Nová pravidla k zajištění důslednějšího prosazování obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) v přeshraničních případech

Komise dne 4. července navrhla nový právní předpis, který má zefektivnit spolupráci mezi úřady pro ochranu osobních údajů při prosazování GDPR. Nové nařízení stanoví konkrétní procesní pravidla pro úřady uplatňující GDPR v případech, které se týkají jednotlivců pobývajících ve více než jednom členském státě. Zavede např. povinnost, podle které vedoucí úřad pro ochranu osobních údajů zasílá dotčeným úřadům pro ochranu osobních údajů „shrnutí klíčových otázek“, v němž uvede hlavní prvky šetření a své stanovisko k danému případu, aby se mohly včas vyjádřit. Návrh přispěje ke snížení neshod a umožní úřadům dosáhnout konsensu již v počátečních fázích řízení. Pokud jde o jednotlivce, nová pravidla objasní, které informace musí předložit při podání stížnosti, a zajistí, aby byli do řízení náležitě zapojeni. Nová pravidla také objasní práva na spravedlivý proces podniků v případě, že úřad pro ochranu osobních údajů šetří možné porušení nařízení GDPR.

Nové nařízení harmonizuje pravidla v těchto oblastech: návrh harmonizuje požadavky na přípustnost přeshraniční stížnosti a odstraňuje stávající překážky, stanoví společná práva stěžovatelů být vyslechnuti v případech, kdy jsou jejich stížnosti zcela nebo částečně zamítnuty; návrh poskytuje vyšetřovaným stranám právo být vyslechnuty v klíčových fázích řízení, a to i během řešení sporů Evropským sborem pro ochranu osobních údajů (EDPB), a objasňuje obsah správního spisu a práva stran na přístup k tomuto spisu; podle návrhu budou moci úřady pro ochranu osobních údajů včas vyjádřit svá stanoviska k šetření a využívat všech nástrojů spolupráce stanovených v nařízení GDPR, jako jsou společná šetření a vzájemná pomoc a stanoví společné lhůty pro přeshraniční spolupráci a řešení sporů.

Návrhem nařízení nejsou dotčeny žádné podstatné prvky nařízení GDPR, jako jsou práva subjektů údajů, povinnosti správců a zpracovatelů údajů, ani zákonné důvody pro zpracování osobních údajů stanovené v GDPR.

Podrobné informace jsou k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/publications/proposal-regulation-laying-down-additional-procedural-rules-relating-enforcement-gdpr_en

Zahájení činnosti mezinárodního střediska pro stíhání ruského zločinu agrese vůči Ukrajině

Mezinárodní středisko pro stíhání zločinu agrese vůči Ukrajině (ICPA) dne 3. července zahájilo svou činnost v Haagu pod záštitou Agentury Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust). Nově zřízené středisko bude mít klíčový význam pro vyšetřování ruského zločinu agrese vůči Ukrajině a pro usnadnění přípravy případů pro budoucí soudní řízení. Poskytne strukturu na podporu a posílení probíhajících a budoucích vyšetřování zločinu agrese a usnadní výměnu a analýzu důkazů shromážděných od počátku ruské agrese. Středisko zřízené s podporou Komise je tvořeno vybranými vnitrostátními státními zástupci, kteří se již účastní na práci společného vyšetřovacího týmu, s nímž je středisko spojeno v rámci svých operací. Zúčastnění odborníci budou moci spolupracovat na denní bázi, rychle si vyměňovat důkazy a odsouhlasovat společnou strategii. Eurojust bude poskytovat operativní, právní, finanční a logistickou podporu, mimo jiné podporu pro zajišťování, uchovávání a analýzu důkazů. Tato práce má zásadní význam pro přípravu na budoucí soudní řízení, ať už před vnitrostátními nebo mezinárodními soudy, včetně případného tribunálu pro zločin agrese nebo Mezinárodního trestního soudu pro zločiny spadající do jeho jurisdikce.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: <https://www.eurojust.europa.eu/news/history-making-international-centre-prosecution-crime-aggression-against-ukraine-starts-operations-at-eurojust>

Hongkong: výroční zpráva EU poukazuje na další pokles v oblasti základních svobod

Evropská komise a vysoký představitel dne 18. srpna přijali 25. výroční zprávu o politickém a hospodářském vývoji ve Zvláštní administrativní oblasti Hongkong za rok 2022. V roce 2022 uplynulo 25 let od předání Hongkongu Číně a dva roky od zavedení zákona o národní bezpečnosti v Hongkongu. Výroční zpráva popisuje pokračující narušování vysokého stupně autonomie Hongkongu, demokratických zásad a základních svobod, které měly být chráněny nejméně do roku 2047. Tento vývoj vyvolává další pochyby o závazku Číny dodržovat zásadu „jedna země, dva systémy“. V průběhu roku donucovací orgány i nadále zatýkaly z důvodů národní bezpečnosti - zatčeno bylo 236 osob a 145 osob a 5 podniků bylo obviněno. Míra usvědčení činila 100 %. Na soudní proces čekalo mnoho lidí, včetně 47 prodemokratických aktivistů, kteří se účastnili primárních voleb, členů nyní rozpuštěné Hongkongské aliance na podporu vlasteneckých demokratických hnutí Číny a Jimmyho Laie. Mnoho z nich je od ledna 2021 drženo ve vazbě, v některých případech na samotce. V roce 2022 byl

často používán zákon o podněcování ke vzpouře z koloniální éry. Ve čtvrtém pravidelném přezkumu v rámci Mezinárodního paktu o občanských a politických právech v Hongkongu Výbor OSN pro lidská práva Hongkong naléhavě vyzval, aby stávající zákon o národní bezpečnosti zrušil. Výbor zdůraznil obavy ohledně možnosti předávání případů z Hongkongu do pevninské Číny (která není smluvní stranou paktu) za účelem vyšetřování, stíhání, soudního řízení a výkonu trestu.

V roce 2022 došlo k výraznému poklesu svobody tisku. Novináři byli zatčeni a obviněni a řada nezávislých sdělovacích prostředků ukončila činnost. Podle světového indexu svobody tisku Reportérů bez hranic byl v roce 2022 Hongkong na 148. místě ze 180 regionů, což je o 68 míst níže než v předchozím roce.

Výroční zpráva rovněž zdůrazňuje významné obchodní vazby mezi Evropskou unií a Hongkongem. Evropská unie s 1 600 společnostmi zůstala největší zahraniční podnikatelskou sférou. Byla též třetím největším obchodním partnerem Hongkongu v obchodování se zbožím. Vzájemný obchod v odvětví služeb mezi EU a Hongkongem vzrostl o 25,1 %. Obousměrné investice jsou nadále významné. Hongkongská ekonomika se v roce 2022 opět propadla do recese, přestože ve druhé polovině roku došlo k postupnému uvolňování cestovních a zdravotních omezení. Hongkong je nadále třetím největším cílem pro investice na světě a stal se pátou největší obchodní ekonomikou na světě.

Opatření přijatá EU a členskými státy v reakci na zákon o národní bezpečnosti v závěrech Rady přijatých v červenci 2020 zůstávají v platnosti. Tento balíček opatření zahrnuje: přezkum azylové, migrační, vízové a pobytové politiky a dohod o vydávání osob, kontrolu a omezení vývozu citlivého vybavení, sledování soudních procesů, podporu občanské společnosti, možnost většího počtu stipendií a akademických výměn, sledování extrateritoriálního dopadu právních předpisů a zdržení se zahájení jakýchkoli nových jednání s Hongkongem.

Výroční zpráva je k dispozici v angličtině zde: https://www.eeas.europa.eu/eeas/hong-kong-annual-eu-report-political-and-economic-developments-2022_en

Postoj Rady k Aktu o kybernetické odolnosti

Rada EU dne 19. července schválila svůj postoj k návrhu nařízení o horizontálních požadavcích na kybernetickou bezpečnost produktů s digitálními prvky (akt o kybernetické odolnosti). Návrh nařízení zavádí povinné požadavky na kybernetickou bezpečnost týkající se projektování, vývoje, výroby a dodávání hardwarových a softwarových produktů na trh s cílem zabránit překrývání požadavků, které vyplývají z různých právních předpisů v členských státech EU. Navrhované nařízení se bude vztahovat na všechny produkty, které jsou přímo nebo nepřímo připojeny k jinému zařízení nebo síti. Určité výjimky existují u produktů, pro něž jsou požadavky na kybernetickou bezpečnost stanoveny již ve stávajících pravidlech EU, a to například v případě zdravotnických prostředků, automobilů či produktů v oblasti letectví. Návrh má zaplnit mezery ve stávajících právních předpisech v oblasti kybernetické bezpečnosti, vyjasnit jejich vzájemné vazby a zvýšit jejich soudržnost tím, že zajistí, aby produkty s digitálními součástmi, například výrobky vztahující se k tzv. „internetu věcí“, byly v rámci celého dodavatelského řetězce a v průběhu celého životního cyklu bezpečné. V neposlední řadě navrhované nařízení spotřebitelům rovněž umožňuje, aby při výběru a používání produktů obsahujících digitální prvky zohlednili aspekt kybernetické bezpečnosti tím, že uživatelům poskytuje možnost, aby se při výběru

hardwarových a softwarových produktů s náležitými prvky kybernetické bezpečnosti informovaně rozhodovali.

Rada prostřednictvím svého znění některé části návrhu Komise pozměnila, mimo jiné, pokud jde o tyto aspekty: oblast působnosti navrhovaného právního předpisu, a to i pokud jde o konkrétní kategorie produktů, které by měly být v souladu s požadavky nařízení; povinnosti podávat zprávy o aktivně zneužívaných zranitelnostech nebo incidentech příslušným vnitrostátním orgánům (tzv. „týmy pro reakce na počítačové bezpečnostní incidenty“ – týmy CSIRT) namísto Agentury EU pro kybernetickou bezpečnost (ENISA), přičemž tato agentura zřídí jednotnou platformu pro podávání zpráv; prvky pro stanovení očekávané životnosti produktů ze strany výrobců; podpůrná opatření pro malé podniky a mikropodniky; zjednodušené prohlášení o shodě. Dnešní dohoda o společném postoji Rady (mandát k jednání) umožní španělskému předsednictví zahájit s Evropským parlamentem jednání (tzv. triology) o konečné verzi navrhovaného právního předpisu.

Přijatý mandát Rady je k dispozici v angličtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11726-2023-INIT/en/pdf>

Předběžná dohoda EP a Rady o směrnici o správcích alternativních investičních fondů a standardních investičních fondech EU

Rada EU a EP dne 20. července dosáhli předběžné dohody o nových pravidlech pro zdokonalení evropských kapitálových trhů a posílení ochrany investorů v EU. Prozatímní dohoda přezkoumává směrnici o správcích alternativních investičních fondů, která se vztahuje na správce zajišťovacích fondů, fondů soukromého kapitálu, soukromých dluhových fondů, nemovitostních fondů a dalších alternativních investičních fondů v Unii. Modernizuje také pravidla pro subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP), tj. pro standardní retailové investiční fondy harmonizované v EU, jako jsou podílové fondy a investiční společnosti. Vyjednači se dohodli na zlepšení integrace trhů v oblasti správy aktiv v Evropě a na modernizaci rámce týkajícího se klíčových aspektů regulace. V rámci předběžné dohody dochází ke zlepšení dostupnosti nástrojů pro řízení likvidity a stanovit nové požadavky na správce, aby bylo možné tyto nástroje aktivovat. To pomůže zajistit, aby správci fondů byli dobře připraveni na řešení významných odlivů v období finančních otřesů. Parlament a Rada rovněž dosáhly předběžné dohody na rámci EU pro fondy poskytující úvěry společně, jež bude doplněn několika požadavky na zmírnění rizik pro finanční stabilitu a na zajištění odpovídající úrovně ochrany investorů. Vyjednači se rovněž dohodli na posílených pravidlech pro delegování pravomocí investičních správců na třetí strany: to jim umožní lépe využívat nejlepší zdroje od odborníků na trh, a to pod zvýšeným dohledem při zachování integrity trhu. K dalším klíčovými prvky dohody patří posílené sdílení údajů a spolupráce mezi příslušnými orgány a nová opatření pro identifikaci nepřiměřených nákladů, které by mohly být účtovány fondům, a tím i jejich investorům. S cílem lépe chránit investory se rovněž stanoví pravidla bránící užívání zavádějících názvů.

Více informací je v češtině k dispozici zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/07/20/capital-markets-union-provisional-agreement-reached-on-alternative-investment-fund-managers-directive-and-plain-vanilla-eu-investment-funds/>

Předběžné připomínky CCBE k návrhu doporučení Rady Evropy o ochraně nejlepšího zájmu dítěte a jeho práv v rozvodovém řízení

Rada evropských advokátních komor (CCBE) dne 26. července zveřejnila své předběžné připomínky k návrhu doporučení Rady Evropy o ochraně nejlepšího zájmu dítěte a jeho práv v rozvodovém řízení rodičů a svěřeni do péče. CCBE vítá zájem Rady Evropy zabývat se tímto důležitým tématem, zároveň však upozorňuje, že návrh nezohledňuje některé důležité aspekty rodičovské odpovědnosti a bude vyžadovat důslednější analýzu. Cílem návrhu doporučení je vytvořit společný rámec pro členské státy Rady Evropy. CCBE rovněž upozorňuje na nesoulad některých částí dokumentu s unijním nařízením Brusel IIter a zároveň postrádá podkladové materiály a studie, které vedly k vydání návrhu.

Kompletní text předběžných připomínek je k dispozici v angličtině zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/FAMILY_SU_CCESSION_LAW/FSL_Position_papers/EN_FSL_20230726_CCBE-initial-comments-on-the-CoE-draft-Recommendation-parental-separation-proceedings.pdf

Předběžné připomínky CCBE k návrhu směrnice o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (přepracované znění)

Rada evropských advokátních komor (CCBE) zveřejnila dne 27. července své předběžné připomínky specificky k čl. 17 odst. 4 návrhu směrnice o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty. CCBE je toho názoru, že zejména čl. 17 odst. 4 návrhu vyvolává některé praktické otázky a je třeba jej vyjasnit, pokud jde o jeho důsledky pro pravidla upravující přístup k povolání advokáta, zejména pro zvláštní režim advokátů EU stanovený ve směrnici o usazování advokátů. CCBE připomíná, že pravomoc regulovat přístup k povolání právníka spadá do vnitrostátní pravomoci členských států. Vnitrostátní pravidla jsou obvykle propojena s organizací a fungováním soudního systému dané země. Počínaje akademickou přípravou jsou advokáti úzce spjati s pozitivními právními zkušenostmi jednotlivých členských států, a proto jsou zakořeněni v jejich příslušných vnitrostátních právních systémech, které se od sebe často velmi liší. Členské státy proto mají i nadále pravomoc stanovit podmínky pro přístup k právnímu povolání a pro jeho výkon. CCBE se domnívá, že je nutná důkladnější analýza návrhu a jeho důsledků, a je ochotna na tomto tématu spolupracovat s orgány EU. CCBE v dokumentu některé možné výklady stávajícího ustanovení a související důsledky, uvádí.

Kompletní text předběžných připomínek je k dispozici v angličtině zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/MIGRATION/MIG_Position_papers/EN_MIG_20230727_CCBE-preliminary-comments-on-Article-17-4-of-the-proposal-for-a-Long-Term-Residents-Directive-recast.pdf

JUDIKATURA

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-107/23 PPU, ze dne 24. července 2023

Boj proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Evropské unie: vnitrostátní pravidla promlčení v trestních věcech musí umožňovat účinnou prevenci a postih. Vnitrostátní soud je v zásadě povinen odhlédnout od vnitrostátních norem nebo vnitrostátní judikatury, které vyvolávají systémové riziko beztrestnosti takových trestných činů.

Několik rumunských státních příslušníků odsouzených k trestům odnětí svobody za daňový podvod, a to zejména v oblasti DPH, se obrátilo na odvolací soud v Brašově (Rumunsko) za účelem zpochybnění pravomocných rozsudků, kterými byli odsouzeni, a namítali přitom promlčení své trestní odpovědnosti. Na podporu svých tvrzení se tyto odsouzené osoby dovolávaly zejména dvou rozsudků rumunského Ústavního soudu (vydaných v letech 2018 a 2022), kterými bylo prohlášeno za neplatné vnitrostátní ustanovení upravující důvody přerušení promlčecí doby v trestních věcech, tj. procesní úkony nebo rozsudky, kterými se přerušuje promlčení trestní odpovědnosti. Po vydání těchto rozsudků nebyl v rumunském právu po dobu téměř čtyř let stanoven žádný důvod pro přerušování této doby. Odsouzené osoby dále tvrdily, že tato absence důvodů přerušování představuje příznivější trestní zákon, který má být zpětně použit za účelem vyloučení účinku přerušování, který měly procesní úkony učiněné před rokem 2018. Vzhledem k tomu, kdy došlo k předmětným skutkům, tedy měli dotyční odsouzení za to, že promlčecí doba uplynula před tím, než nabylo právní moci odsuzující rozhodnutí, v důsledku čehož by bylo trestní řízení ukončeno a dotyčné osoby by nebylo možno odsoudit. Odvolací soud v Brašově měl pochybnosti o slučitelnosti takového výkladu s unijním právem. V důsledku tohoto výkladu by byly nejen dotčené odsouzené osoby, ale i značný počet dalších osob zproštěny trestní odpovědnosti za trestné činy daňových podvodů, které mohou poškodit nebo ohrozit finanční zájmy Unie. Odvolací soud v Brašově kromě toho zdůraznil, že ve snaze postupovat v souladu s unijním právem možná bude muset upustit od uplatnění judikatury Ústavního soudu nebo vnitrostátního nejvyššího soudu. Nový kárný režim v Rumunsku ovšem umožňuje postih soudců, kteří postupují v rozporu s touto judikaturou. Rumunský soud se v těchto souvislostech tázal SDEU, zda přednost unijního práva brání tomu, aby mohla být založena kárná odpovědnost soudců, kteří u něj zasedají v rámci sporu v původním řízení.

Soudní v rozsudku dvůr uvedl, že členské státy musí zajistit, aby pravidla, jimiž se řídí promlčení, jež jsou stanovena vnitrostátním právem, umožňovala účinný postih trestných činů souvisejících s podvody proti finančním zájmům EU. Závěry obsažené v rumunské judikatuře, ze kterých vyplývá, že v rumunském právu nebyl po dobu

téměř čtyř let stanoven žádný důvod přerušení promlčecí doby trestní odpovědnosti, vyvolávají systémové riziko beztrestnosti předmětných trestných činů, které není slučitelné s požadavky unijního práva. Toto riziko se prohlubuje případným zpětným uplatněním této absence důvodů pro přerušení na předchozí období, a to na základě zásady příznivějšího trestního zákona. Soudní dvůr připomněl, že vnitrostátní soudy musí upustit od použití vnitrostátní právní úpravy a vnitrostátní judikatury, pokud vedou k promlčení trestní odpovědnosti v tak velkém počtu případů závažných podvodů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, že dochází ke vzniku systémového rizika beztrestnosti takových trestných činů. Taková povinnost ovšem může být v rozporu s ochranou základních práv. Soudní dvůr v tomto ohledu konstatoval, že má-li soud členského státu přezkoumat, zda je v souladu se základními právy vnitrostátní ustanovení nebo opatření, které v situaci, kdy postup členských států není zcela určen unijním právem, uplatňuje toto právo, vnitrostátní orgány a soudy mohou uplatnit vnitrostátní standardy ochrany těchto práv, neohrozí-li toto uplatnění úroveň ochrany stanovenou Listinou základních práv Evropské unie, ani přednost, jednotu a účinnost unijního práva. Na základě této judikatury Soudní dvůr v daném případě odlišil zásadu zákonnosti trestných činů a trestů, jak je uplatňována a vykládána v dotčené vnitrostátní judikatuře, a zásadu zpětného použití příznivějšího trestního zákona (*lex mitior*). Vzhledem k tomu, že tato judikatura vychází ze zásady zákonnosti trestných činů a trestů v jejích požadavcích týkajících se předvídatelnosti a určitosti trestního zákona, Soudní dvůr nejprve zdůraznil význam této zásady jak v unijním právním řádu, tak ve vnitrostátních právních rádech a poté dospěl k závěru, že vnitrostátní soudy nemusí – a to odchýlně od povinnosti zajistit plný účinek unijního práva – upustit od uplatnění této judikatury. Vnitrostátní soudy naproti tomu nemohou za okolností tohoto případu uplatnit vnitrostátní standard ochrany týkající se zásady zpětného použití příznivějšího trestního zákona (*lex mitior*). V tomto ohledu Soudní dvůr zdůraznil, že vnitrostátní soudy nemohou zpochybnit přerušení promlčecí doby trestní odpovědnosti procesními úkony učiněnými před tím, než byla prohlášena za neplatná relevantní vnitrostátní ustanovení. Takové zpochybnění by totiž vedlo k prohloubení systémového rizika beztrestnosti trestných činů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie vyplývajícího pouze z toho, že v Rumunsku nebyly po dobu téměř čtyř let stanoveny žádné důvody přerušení promlčení.

Na základě zásady přednosti unijního práva platí, že rozhodnutí vydané Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce je, pokud jde o výklad unijního práva, pro vnitrostátní soud závazné při řešení daného sporu. Tomuto soudu tudíž nelze bránit v tom, aby unijní právo okamžitě uplatnil v souladu s rozhodnutím nebo judikaturou Soudního dvora, a to případně tím, že upustí od uplatnění vnitrostátní judikatury, která představuje překážku plné účinnosti tohoto práva. Takový postup vnitrostátního soudce nelze považovat ani za kárné provinění.

Úplné znění rozsudku je k dispozici v češtině zde:

<https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-107/23>

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech C-615/20 YP a další a C-671/20 M. M., ze dne 13. července 2023

Vnitrostátní soudy mají povinnost upustit od uplatňování aktu, kterým se způsobem odporujícím unijnímu právu nařizuje dočasné zproštění výkonu funkce soudce.

Dne 18. listopadu 2020 přijalo kárné kolegium polského Nejvyššího soudu usnesení, kterým udělilo souhlas k zahájení trestního stíhání soudce I. T. působícího u Krajského soudu ve Varšavě, dočasně ho zprostilo výkonu funkce a na dobu dočasného zproštění výkonu funkce mu snížilo odměnu. V návaznosti na toto usnesení byly věci původně projednávány soudcem I. T. nově přiděleny jiným soudcům, s výjimkou trestní věci, z níž vzešla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, která je předmětem řízení ve věci C-615/20. Ve věci C-615/20 vyjádřil soudce I.T. Krajského soudu ve Varšavě, pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti kárného kolegia a dotázal se, zda unijní právo brání tomu, aby takový orgán mohl zbavit soudce obecných soudů trestněprávní imunity a dočasně je zprostit výkonu funkce. Dále byl Soudní dvůr dotázán na to, zda unijní právo, zejména zásady přednosti a loajální spolupráce, brání tomu, aby bylo předmětné usnesení považováno za závazné a zda je proto soudce I. T. oprávněn pokračovat v projednávání trestní věci, která mu byla v daném případě přidělena. Ve věci C-671/20 se soudce, jemuž byla nově přidělena jedna z věcí původně svěřených soudci I. T., dotázal Soudního dvora, zda unijní právo vyžaduje, aby se zdržel dalšího projednávání této věci nehledě na usnesení kárného kolegia přijatého vůči soudci I. T., a zda jsou příslušné vnitrostátní soudní orgány povinny umožnit soudci I. T. tuto věc nadále projednávat.

Soudní dvůr uvedl, že se předmětné usnesení zakládá na vnitrostátních ustanoveních, o nichž nedávno rozhodl, že jsou v rozporu s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU, a to v tom směru, že pověřují kárné kolegium, jehož nezávislost a nestrannost není zaručena, rozhodováním o věcech, které se přímo dotýkají postavení a výkonu funkce soudce, jako například zahájení trestního stíhání soudce. S ohledem na autoritu spojenou s rozsudkem, kterým se konstatuje nesplnění povinnosti členským státem, a s ohledem na přímý účinek shora uvedeného ustanovení a na zásadu přednosti unijního práva jsou polské soudy povinny zajistit jeho dodržení, i závěru Soudního dvora a vyvodit z toho veškeré důsledky, a to i v případě neexistence vnitrostátních legislativních opatření. Za tím účelem musí vnitrostátní soudy od uplatňování takového aktu, jakým je usnesení kárného kolegia, upustit, je-li to s ohledem na dotčenou procesní situaci nezbytné k zaručení přednosti unijního práva, čemuž nemohou bránit žádné důvody vycházející ze zásady právní jistoty nebo související s údajnou překážkou věci pravomocně rozsouzené. Pokud jde o právní jistotu, Soudní dvůr zejména uvedl, že trestní řízení ve věci C-615/20 i trestní řízení ve věci C-671/20 bylo vnitrostátními soudy přerušeno až do okamžiku vydání tohoto rozsudku Soudního dvora, takže je patrné, že nic nebrání tomu, aby v těchto řízeních pokračoval soudce I. T. Unijní právo tedy vyžaduje, pokud jde o věc C-615/20, aby soudce I. T. mohl pokračovat ve výkonu své pravomoci v trestní věci, která mu byla přidělena, a pokud jde o věc C-671/20, aby se rozhodovací formace, které byla nově přidělena věc původně svěřená soudci I. T., zdržela rozhodování o této věci a aby ji

příslušné soudní orgány opětovně přidělily soudci I. T. Soudní dvůr konečně rozhodl, že vnitrostátní ustanovení zakazující vnitrostátním soudům pod hrozbou kárných sankcí zkoumat závaznost usnesení přijatého kárným kolegiem, ani judikatura ústavního soudu, která takové zkoumání neumožňuje, nemohou bránit tomu, aby bylo od uplatňování tohoto usnesení upuštěno. Přednost unijního práva vyžaduje, aby se upustilo od uplatňování jakéhokoli vnitrostátního ustanovení a judikatury, které jsou v rozporu s unijním právem. Skutečnost, že vnitrostátní soudce upustí od uplatňování těchto vnitrostátních ustanovení nebo judikatury, rovněž nemůže zakládat jeho kárnou odpovědnost.

Úplné znění rozsudku je k dispozici v češtině zde: <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-615/20>

ESLP: Rozsudek ve věci Tuleya proti Polsku (stížnosti č. 21181/19 a č. 51751/20), ze dne 6. července 2023

Evropský soud pro lidská práva rozhodl ve věci Tuleya proti Polsku 6 hlasy proti 1, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 8 (právo na respektování soukromého života) Úmluvy. Dále jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení článku 10 (svoboda projevu) Úmluvy.

Případ souvisí s novou právní úpravou kárného řízení pro soudce v Polsku. Stěžovatel, Igor Tuleya, známý soudce, si stěžoval na pět předběžných šetření, která proti němu byla zahájena v roce 2018 pro podezření z kárného provinění. Stěžoval si zejména na jedno z těchto šetření, které se týkalo zveřejnění citlivých informací z vyšetřovacího spisu, jenž následně vedlo ke zbavení jeho imunity proti trestnímu stíhání a kárný senát Nejvyššího soudu pozastavil výkon jeho funkce na dobu více než dvou let. Trestní řízení proti panu Tuleyovi zjevně stále probíhá, zatímco žádné z jeho předběžných šetření nevedlo k zahájení kárného řízení. Do řízení bylo povoleno vstoupit těmto vedlejším účastníkům řízení: komisaři pro lidská práva Polské republiky; nadaci "Soudci pro soudce" (Nizozemsko) společně s profesorem L. Pechem; evropské síti soudních rad; Amnesty International společně s mezinárodní komisí právníků; polské asociaci soudců Iustitia a vládě Nizozemského království.

ESLP rozhodl, stejně jako v jednom ze svých předchozích rozsudků (Reczkowicz proti Polsku), že kárný senát Nejvyššího soudu, který rozhodl o zbavení imunity stěžovatele, nebyl „nezávislou a nestrannou institucí“ zřízenou zákonem, tj. takovou institucí, kterou ELSP a Úmluva uznávají jako nezávislou a nestrannou. Rovněž dospěl k závěru, že neexistoval žádný zákonný základ pro uložení opatření stěžovateli, která musela mít značný dopad na jeho právo na soukromý život a mohla být charakterizována jako strategie zaměřená na jeho zastrašení (nebo dokonce umlčení) za své názory, které vyjádřil. ESLP zdůraznil, že případ stěžovatele je třeba posuzovat v kontextu ostatních polských případů, zejména proto, že byl jedním z nejvýznamnějších a nejotevřenějších kritiků reformy soudnictví v Polsku. V současné době je u ESLP projednáváno 397 stížností, které se týkají otázek reorganizace soudního systému v Polsku a přijatých zákonů, které vstoupily v platnost především v roce 2017 a 2018.

Celý rozsudek v anglickém jazyce je k dispozici zde:
<https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-225672>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK